

Futbol

Futbol

10 numaralı hücum oyuncusu, [kaleci](#) tarafından korunan rakip takım [kalesine şut](#) çekerek [gol](#) atmaya çalışırken

Birlik

[FIFA](#)

Takma isim(ler)

"[Güzel Oyun](#)"^{[1][2]}

"[Dünyanın Oyunu](#)"^{[3][4]}

İlk oynanış

19 Aralık 1863, [İngiltere](#) (günümüzdeki kurallarla)

Özellikleri

Takım üyeleri

On birer kişi

Kategori

[Takım sporu](#), [top](#) sporu

Ekipman

[Futbol topu](#)

Alan

[Futbol sahası](#)

[Olimpiyatlar](#)

Erkekler: [1900 Yaz Olimpiyatları](#)'ndan beri

Kadınlar: [1996 Yaz Olimpiyatları](#)'ndan beri

Futbol, on birer oyuncudan oluşan iki takım arasında, kendine özgü [küresel](#) bir [topla](#) oynanan [takım sporudur](#). 21. yüzyıl itibarıyla 200'ün üzerinde

ülkede 250 milyonu aşkın oyuncu tarafından oynanmakta olup dünyadaki en popüler [spordur](#).

Her iki kısa kenarında birer [kalenin](#) yer aldığı, dikdörtgen şeklindeki bir [sahada](#) oynanır. Oyuncuların amacı, temelde ayak olmak üzere, eller ve kollar hariç vücudun kısımlarını kullanarak topu karşı takımın kalesine sokarak [gol](#) atmaktır. İstisnai olarak her iki takımın kalesini koruyan [kaleciler](#), [ceza alanı](#) olarak adlandırılan, kendileri için belirlenmiş alanların sınırları dâhilinde topa elle müdahale edebilmektedir. Topun, sahanın uzun kenarlarından saha dışına çıkması durumunda [taç atışı](#) (topa son olarak hangi takım oyuncusu temas etmişse karşı takım kullanır), kısa kenarlarından dışarı çıkması durumunda ise [köşe](#) (bir oyuncunun, topu kendi kale çizgisi dışına çıkarması durumunda karşı taraf lehine kale çizgisi ile yan çizgisinin kesiştiği noktadan kullanılır) veya [aut](#) vuruşu (topun, hücum oyuncuları tarafından kale çizgisi dışına vurulması sonucunda ceza sahası içindeki kale sahasından vuruşu yapılarak top oyuna sokulur) ile oyun yeniden başlar. Kırk beşer dakikalık iki devreye ayrılan 90 dakikadan oluşan bir maçta karşı takımdan daha fazla gol atmayı başaran takım galip gelirken atılan gol sayılarının eşit olması durumunda maç berabere tamamlanır. Bazı müsabakalardaki kurallara göre normal süresi berabere tamamlanan maçlarda on beşer dakikalık iki devre hâlinde oynanan [uzatma dakikaları](#), eşitliğin bu sürede de bozulmaması durumunda [penaltı vuruşları](#) sonucunda galip gelen taraf belirlenir.

MÖ 300-200 yıllarında [Çin](#)'de ortaya çıkan ve günümüzdeki futbolla benzerlikler taşıyan [cuju](#), oynanış bakımından futbola benzeyen ilk oyun olarak kabul edilmektedir. Yıllar boyunca dünyanın farklı yerlerinde futbola benzeyen oyunlar oynansa da modern [futbol kuralları](#) ilk olarak 1863 yılında [Futbol Birliği](#) tarafından sistemleştirilmiş olup günümüze kadar birçok değişikliğe uğramıştır. Futbolun uluslararası alandaki yönetim teşkilatı [Uluslararası Futbol Federasyonları Birliğidir](#) (FIFA).

İçindekiler

- 1Etimoloji
- 2Tarihçe
 - 2.1Kökenleri
 - 2.2Orta Çağ
 - 2.3Modern futbolun ortaya çıkışı ve yayılması
- 3Temel oynanış
- 4Kurallar ve ölçüler
 - 4.1Saha
 - 4.2Oyuncular, teknik ekip ve hakemler
 - 4.3Giysi ve gereçler
 - 4.4Maçın süresi ve galip tarafın belirlenmesi
 - 4.5Fauler ve fena hareketler
 - 4.6Ofsayt
 - 4.7Oyunun başlaması, topun oyunda ve oyun dışında olması
- 5Yönetim kurumları
- 6Yarışmalar
 - 6.1Uluslararası
 - 6.2Ulusal
- 7Kadın futbolu

- 8Türevleri ve günlük oynanış

Etimoloji

"Futbol" kelimesi [Türkçeye](#), [İngilizcedeki](#) *foot* ("ayak") ve *ball* ("top") kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulan *football* kelimesinden geçmiştir.^[5] İngilizcede *football* adını taşıyan diğer [futbol sporlarından](#) ayırmak amacıyla, modern futbolun ilk kurallarını belirleyen kurumun adı olan [Futbol Birliğinden](#) (İngilizce: The Football Association) yola çıkılarak *associationfootball* ("birlik futbolu") ifadesi kullanılmaktadır.^[6] *Football association* ifadesindeki *soc* hecesine -er eki getirilerek oluşturulan ve İngilizce konuşan bazı ülkelerde futbolu tanımlamak için kullanılan *soccer* kelimesinin çıkışı 1880'lere denk gelir.^[7] Günümüzde, İngilizce konuşan ülkelerin bazıları futbolu tanımlamak için yalnızca *football* ifadesini kullanırken bu kelime diğer bazı dillere değişerek girmiş ve bu şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bazı dillerde futbolu tanımlamak için özgün kelimeler kullanırken bazılarında ise *foot* ve *ball* kelimelerinin o dillerdeki karşılıkları kullanılarak bu kelimeler birleştirilmiş ve futbol ifadesi bu şekilde yer edinmiştir.

Türkçede sporu tanımlamak için "ayak topu" da kullanılır ve bu kullanım, "futbol" kelimesini oluşturan *foot* ile *ball* kelimelerinin Türkçe karşılıklarıyla oluşturulmuştur.

Tarihçe

Ana madde: [Futbol tarihi](#)

Kökenleri

[Song Hanedanı](#) döneminde [cuju](#) adlı oyunu oynayan çocukları gösteren bir çizim

[FIFA](#), futbola benzeyen ve bilimsel kanıtlara sahip olan ilk oyunu, MÖ 300-200 yıllarında [Çin](#)'de askerî eğitim amacıyla oynanan [cuju](#) olarak göstermektedir.^{[8][9]} Kıl ve tüyle doldurulmuş deriden yapılan bir topun, iki bambu kamışıyla sabitlenen 30–40 cm yüksekliğindeki bir kaleye sokulmasını amaçlayan bu oyunda, topa el ve kollar dışındaki her yerle temas etmek mümkündü.^[8] Birkaç yüzyıl sonra [Japonya](#)'da, *cuju*'dan izler taşıyan ve varlığına ilk kez 644 yılında rastlanan [kembali](#) adlı oyun ortaya çıktı.^{[10][11]} *Cuju*'nun aksine rekabete dayalı olmayan *kembali*'de amaç, dairesel bir alan içerisinde yer alan oyuncuların topa ayaklarıyla vurarak topu yere düşürmeden birbirine göndermeleriydi.^[8]

[Avrupa](#)'da ise futbola benzer bilinen ilk oyun, [Antik Yunanistan](#)'da oynanan [episkiros](#) adlı oyundur.^{[8][12]} Vücudun her yeriyle temasın serbest olduğu oyunda oyuncular iki takıma ayrılmakta ve her takım oyuncuları, topu paslaşarak veya atarak rakip takıma ait alanın sonunda yer alan çizgiden geçirmeye çalışmaktaydı. Bu oyunun bir benzeri daha sonraları [Roma İmparatorluğu](#) döneminde [harpastum](#) adıyla oynandı.^{[8][13]}

Orta Çağ

[Londra](#)'da oynanan [güruh futbolunu](#) gösteren 1721 tarihli bir çizim

[Orta Çağ](#) Avrupa'sında topla oynanan bir oyuna dair ilk ifadeler, 9. yüzyıla ait [Nennius](#)'un [Historia Brittonum](#) adlı eserinde rastlanmaktadır. [Galler](#)'in kuzey kısımlarında yazılan eserde, bir grup çocuğun top oynadığından bahsedilmektedir.^[14] [İngiltere](#)'de, komşu kasaba veya köyler arasında oynanan ve [güruh futbolu](#) adı verilen oyunda amaç, topu rakip takımın kasaba veya köyünde belirlenen bölgeye göndermektir. Hemen hemen hiçbir kuralın olmadığı bu oyunda oyuncu sınırlaması yoktu ve yüzlerce kişi mücadele edebilmekteydi.^[15] Bu etkinlikler sırasında meydana gelen karmaşayı ve yaşanan olayları gerekçe gösteren Kral [II. Edward](#) tarafından 13 Nisan 1314'te ülkede futbol oynanması yasaklanmış,^[16] bu yasak, sonrasındaki hükümdarlar tarafından da sürdürülmüş ve ülkede futbol oynanması 300 yıl kadar yasaklı kalmıştı.^[17]

İngiltere'deki güruh futboluna benzer bir oyunun varlığına [Fransa](#)'da da rastlanmaktadır. [Soule](#), [cholle](#) veya [choule](#) adıyla anılan bu oyun hakkındaki bilinen ilk veriler 1147 yılına aittir.^[18] 1319 yılında Kral [V. Philippe](#), 1369 yılında ise Kral [V. Charles](#) tarafından ülkede bu tip oyunların oynanması yasaklanmıştı.^[19] [İtalya](#)'da ortaya çıkan ve kökenleri daha eskiye dayansa da kuralları 16. yüzyılda oluşturulan [calcio fiorentino](#) adlı sporda ise amaç, topu karşı takımın kalesine göndermektir. Topu kontrol etmek, takım arkadaşına pas atmak ve kaleye göndermek için el ve ayak kullanmak serbestti.^{[20][21]} FIFA, futbola benzeyen tüm bu sporların günümüzdeki futbol ile doğrudan bir bağlantısı olmadığını belirtmektedir.^[15]

Modern futbolun ortaya çıkışı ve yayılması

30 Kasım 1872'de, [İngiltere](#) ile [İskoçya](#) arasında gerçekleştirilen [uluslararası ilk futbol maçına](#) ait çizimler

Modern futbolun kuralları 19. yüzyıl ortalarında, İngiltere'deki [özel okullarda](#) farklı kurallarla oynanan [futbol biçimlerine](#) dayanmaktadır.^[15] [Eton](#), [Harrow](#), [Rugby](#), [Winchester](#) ve [Shrewsbury](#) adlı eğitim kurumları temsilcilerinin katılımıyla 1848 yılında [Cambridge Üniversitesinde](#) oluşturulan ve ilk yazılı futbol kuralları olma niteliği taşıyan [Cambridge kuralları](#), futbol ve benzeri sporların gelişiminde etkili oldu. Bu kurallar kullanılarak bazı maçlar yapılsa da kurallar, büyük bir topluluk tarafından kabul görmedi.^{[22][23]} 1850'lerde, İngilizce konuşan ülkelerdeki çeşitli kulüpler, bağlı oldukları okul veya üniversitelerden ayrılarak bağımsız bir kuruluş olarak faaliyet göstermeye başladı. Bunların bazıları kendi kurallarını oluşturarak bu kurallara göre futbol oynamaktaydı. 1857 yılında, eski öğrenciler tarafından kurulan [Sheffield Football Club](#),^[24] 1867 yılında [Sheffield Futbol Derneğinin](#) kurulmasına önayak oldu. [Uppingham School](#) öğrencisi John Charles Thring de 1862'de bazı kurallar hazırlamıştı.^[25]

26 Ekim 1863 günü gerçekleştirilen bir toplantı sonrasında kurulan [Futbol Birliği](#) (İngilizcesi "The Football Association", kısaca "FA") tarafından aynı yılın Ekim ve Kasım ayları arasında düzenlenen beş toplantı sonucunda futbol için ilk kapsamlı kurallar hazırlandı.^[26] Gerçekleştirilen son toplantıda, bir önceki toplantıdan çıkan topun ele alınarak koşulması ve koşuların rakibin bacağına vurularak engellenmesini öngören taslak hâlindeki iki kuralın kaldırılması kararının kabul görmemesi üzerine [Blackheath](#)'i temsil eden kurumun ilk hazinedarı, kulübünün birlikten ayrıldığını belirtti. Kalan on bir kulüp, [EbenezerCobbMorley](#) başkanlığında futbolun ilk on dört kuralını oluşturdu.^[26] Bu kuralların kullanıldığı ilk maç, 18 Aralık 1863 tarihinde [Mortlake](#)'te, [Barnes](#) ile birlik üyesi olmayan [Richmond](#) arasında oynandı ve golsüz beraberlikle sona erdi.^[27]

1872 yılındaki ilk [FA Cup finalinde](#) oynayan [RoyalEngineers](#) kadrosu

İngiliz kulüplerinin mücadele ettiği, ilk futbol turnuvası niteliğindeki [FA Cup](#), 1872 yılında [C. W. Alcock](#) tarafından kuruldu. [İlk resmî uluslararası futbol maçı](#) 30 Kasım 1872 günü, [İngiltere](#) ile [İskoçya](#) arasında [Glasgow](#)'da gerçekleştirildi ve 0-0 sona erdi. 1884 yılında, ilk uluslararası futbol turnuvası olan [British Home Championship](#) düzenlendi.^[28] [Aston Villa](#) yöneticisi [William McGregor](#), 1888 yılında [Birmingham](#)'da kurduğu [English Football League](#) ile ilk futbol liginin kuran isim oldu.^[29] Kurulan bu ligde 12 takım mücadele etmekteydi. 1870'lerde futbolda profesyonelleşmenin temelleri atılırken profesyonel futbolculuk 20 Temmuz 1885 tarihinde Futbol Birliği tarafından tanındı.^[30]

[Türkiye](#)'de bir futbol maçı.

Futbol Birliğinin kurulması sonrasında futbol, Britanyalılar tarafından tüm dünyaya yayılmaya başladı. [Güney Amerika](#)'da bilinen ilk futbol maçı 1867 yılında, [Arjantin](#)'deki Britanyalı işçiler tarafından oynandı.^[31] Aynı yıl [Buenos Aires](#)'te, Güney Amerika'daki ilk futbol kulübü olan [Buenos Aires Football Club](#) kuruldu.^{[31][32]} 1891 yılında ise Arjantin'de düzenlenen [ulusal ligue](#) birlikte kıtadaki ilk futbol turnuvası organize edildi.^[33] [Güney Afrika](#)'da yaşayan Britanyalılar ülkedeki ilk futbol hareketlerini 1869 yılında başlatırken 1884 yılında ülkedeki ilk futbol turnuvası düzenlendi.^[34] 1884 yılında oluşturulan [American Football Association](#) tarafından aynı yıl gerçekleştirilen lig, [Amerika Birleşik Devletleri](#)'nde Futbol Birliği kurallarıyla gerçekleştirilen ilk futbol yarışması oldu.^[35] [Japonya](#)'da futbol oynandığına dair ilk bilinen veriler 1870'lere ait olup Britanyalı denizcilerin [Yokohama](#)'da futbol oynadığından bahsetmektedir.^[36] Futbolun yayılmaya başlamasının ardından, futbol kurallarını belirleyen kuruluş olan [Uluslararası Futbol Birliği Kurulu](#) (kısaca IFAB); Futbol Birliği, [İskoçya Futbol Birliği](#), [Galler Futbol Birliği](#) ve [İrlanda Futbol Birliğinin](#) 1886 yılında [Manchester](#)'da gerçekleştirdiği bir toplantı sonrasında kuruldu.^[37] Futbolun uluslararası alandaki en üst yönetim kuruluşu olan [Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği](#) (kısaca FIFA) ise, 1904 yılında [Paris](#)'te kuruldu ve Futbol Birliğinin belirlediği kurallara sadık kalacağını belirtti.^[38] 1913 yılında FIFA temsilcileri de IFAB'a temsilci göndermeye başladı.^[39] Futbolda profesyonelleşme süreci, dünyanın çeşitli yerlerinde 1920'ler ve 1930'larda hız kazandı.^[40]

21. yüzyıl itibarıyla 200'ün üzerinde ülkede 250 milyonu aşkın oyuncu tarafından oynanan futbol, dünyadaki en popüler spor konumundadır.^{[41][42][43][44]} FIFA tarafından Mayıs 2007'de yayınlanan bir rapora göre dünya çapında 270 milyondan fazla kişi futbol oynamaktadır. Yine bu rapora göre dünyada 301 binin üzerinde futbol kulübü, 1,752 milyonun üzerinde futbol takımı, 840 binin üzerinde futbol hakemi ve 113 binin üzerinde profesyonel futbolcu bulunmaktadır.^[45]

Temel oynaniş

[Ceza alanı](#) içerisinde topa müdahale etmeye çalışan bir [kaleci](#)

Futbol, [Uluslararası Futbol Birliği Kurulu](#) (kısaca IFAB) tarafından belirlenen [17 temel kural](#) çerçevesinde oynanmaktadır. Maçlar, küre biçimindeki spora özgü bir [topla](#) oynanır. On birer oyuncudan oluşan iki rakip takımın amacı, bu topu karşı takımın kalesine (iki yan direk ile bunları birleştiren üst direkten oluşur) sokarak [gol](#) atmaktır. kırk beşer dakikalık iki devreden oluşan 90 dakika sonucunda rakibinden daha fazla gol atan takım, maçtan galip olarak ayrılır. Atılan gol sayılarının eşit olması durumunda maç berabere sonuçlanmış olur. Müsabakalarda, kurallara uygun şekilde maçı yöneten bir orta [hakem](#), iki [yardımcı hakem](#) ve bir dördüncü hakem bulunmaktadır. Bazı turnuvalarda ise iki ek yardımcı hakem ya da [video yardımcı hakemler](#) bulunabilir.

Oyunun temel kuralına göre oyuncular, topa el veya kolla müdahale etmemelidir. Takımının kalesini korumakla görevli [kaleciler](#) ise, yalnızca belirlenen alan ([ceza alanı](#)) dâhilinde topa el veya kolla müdahale edebilir. İstisnai olarak, oyunun [taç atışıyla](#) yeniden başlaması durumunda oyuncular, topu elle oyuna sokarlar.

Topa, kayarak yapılan bir müdahale

Bir futbol maçında gol atma fırsatı yakalamak için oyuncuların [top sürmesi](#), takım arkadaşına [pas](#) atması, kaleye [sut](#) çekmesi gibi çeşitli yöntemler vardır. Karşı takım oyuncuları da topu kapmak için çeşitli müdahalelerde bulunabilir. Bu müdahalelerin kurallara dâhil olmaması durumunda hakemler devreye girer ve orta hakem oyunu durdurur. Yapılan faullü hareket sonrasında karşı takım, faulün yapıldığı yerden kullanılmak üzere bir serbest vuruş kazanır. Rakip takım oyuncularının belli bir mesafeye çekilmesinin ardından, serbest vuruşu kullanacak oyuncunun topa sadece bir kez dokunması kaydıyla vuruş, istenilen bir biçimde kullanılır. Faullü hareketin sertliğine göre hakemin sarı veya kırmızı kart gösterme yetkisi vardır. Gösterilen sarı

Nizamî futbol sahası ölçüleri. Yalnızca sahanın sınırları, belli uzunluklar arasında değişiklik gösterebilir.

Futbol sahası dikdörtgen şeklinde olup sahanın yanlarında yer alan iki uzun çizgi taç çizgisi, kısa kenarlarda yer alan çizgiler ise kale çizgisi olarak adlandırılır. Kale çizgileri 45 ile 90 m arasında, taç çizgileri 90 ile 120 m arasında olmalıdır. Uluslararası maçlarda ise bu uzunluklar kale çizgileri için 64 ile 75 m, taç çizgileri için ise 100 ile 110 m olarak belirlenmiştir. Saha, her iki taç çizgisinin orta noktasını birleştiren bir çizgiyle ikiye ayrılır. Bu çizginin tam ortasında orta nokta yer alır ve bu nokta, 9,15 m yarıçapındaki çember ile çevrelenir. Öte yandan futbol sahalاری, zemin rengi yeşil olmak kaydıyla doğal veya yapay çimden oluşabilmektedir.^[47]

Her iki kale çizgisinin ortasına; zemine dik iki direk, bunları birleştiren ve zemine paralel olan bir üst direkten oluşan birer kale yer alır. İki direk arasındaki mesafe 7,32 m, üst direk zemin arasındaki mesafe ise 2,44 m'dir. Genellikle kalelerin arkasına birer file konulsa da, bu durum kurallar tarafından zorunlu kılınmamıştır. Her iki kalenin önünde de dikdörtgen şeklinde ikişer alan bulunmaktadır. **Kale alanı** (altı pas olarak da bilinir); kale çizgisi, kale direklerinin iç kenarlarından 5,5 m uzaklıkta, kale çizgisine dik olarak çizilen 5,5 m uzunluğundaki çizgiler ve bunları birleştiren çizgiyle sınırlanan alandır. Aut vuruşu veya alan içinden kazanılan bir serbest vuruş, alan içindeki istenilen bir yerden kullanılabilir. Hücum yapan takım tarafından kale alanı içerisinde kazanılan **endirekt serbest vuruşlar** ise olayın gerçekleştiği noktanın hizasında, kale alanı üst çizgisinin üzerinden kullanılır. Ceza alanı da kale alanından daha büyük olmak üzere kale alanıyla ile benzer şekle sahiptir. Kale alanında 5,5 m olarak belirlenen ölçüler, ceza alanı için 16,5 m'dir. Bu alan içerisinde kalecilerin topa elle müdahale etmesi mümkündür. Diğer taraftan bu alan içerisinde savunma yapan takım oyuncularından birinin yaptığı kusurlu hareketler, karşı takım lehine verilen **penaltı vuruşuyla** cezalandırılır. Penaltı vuruşları, ceza sahası içerisinde yer alan ve kalenin ortasından 11 m uzaklığındaki penaltı noktasından kullanılmaktadır. Ceza alanının hemen dışında yer alan ve merkezi penaltı noktası olan 9,15 m olan ceza yayı ise, penaltı vuruşu esnasında penaltıyı kullanacak oyuncu ve savunmadaki kaleci dışındaki diğer oyuncuların geçmemesi gereken mesafeyi belirtmektedir.^[47]

Oyuncular, teknik ekip ve hakem

Ayrıca bakınız: [Futbol pozisyonları](#) ve [diziliş \(futbol\)](#)

Siyah forma giymiş olan orta hakem, bir oyuncuya kırmızı kart gösterirken

Futbol oynayan kişilere futbolcu denir ve her takım, birisi **kaleci** olmak üzere on bir oyuncuyla sahada yer alır. Kurallara göre herhangi bir takımda en az yedi futbolcu bulunsa dahi oyun başlatılabilir. Diğer oyunculara göre istisnai olarak kaleciler, kendileri için belirlenmiş alanların sınırları dâhilinde (ceza alanı) topa el ve kolla müdahale etme hakkına sahiptir. Her takımın, sahadaki oyuncuların dışında yapılan futbol maçının yer aldığı organizasyonun kurallarına göre belli bir sayıda yedek oyuncusu vardır. Bütün maçlarda, yedek oyuncuların isimleri maç başlamadan önce hakeme verilir. İsmi verilmeyen yedek oyuncular maçta oynayamazlar. Resmî

maçlarda, yani FIFA'nın, konfederasyonların veya ulusal federasyonların düzenlediği maçlarda en çok üç oyuncu değiştirilebilir. [Hazırlık maçı](#) yahut diğer özel maçlarda ise takımlar, değiştirilebilecek azami oyuncu sayısı konusunda anlaşılır ve hakeme maçtan önce bildirirlerse, anlaştıkları sayıda oyuncu değiştirebilirler. Eğer hakeme bildirilmezse veya değiştirilecek oyuncu sayısında anlaşma maç başlamadan sağlanamazsa, en çok 3 oyuncu değiştirilebilir. Oyundan çıkan oyuncu yeniden maça giremezken sonradan oyuna giren oyuncular yapılan ikinci bir değişiklikle oyundan alınabilirler.^[48]

Futbol pozisyonlarının gösterildiği bir resim. Kaleci yeşil, defans sarı, orta saha mavi, forvet ise kırmızı renkle gösterilmiştir.

Kaleci dışında kalan on oyuncu, saha içinde farklı pozisyonlarda görev alırlar. Bu pozisyonlar; [defans](#), [orta saha](#) ve [forvet](#) olmak üzere üç ana gruba ayrılırken bu üç grup da kendi içinde ayrılmaktadır. Defans, kendi kalesine en yakın konumda bulunan ve karşı takımın yaptığı hücumları en geride karşılayan pozisyondur. Forvet, ana amacı gol atmak olan ve rakip kaleye en yakın oyuncuların oluşturduğu pozisyondur. Orta saha ise defans ve forvet arasında kalan oyuncuların oluşturduğu gruptur.^[49] Maçta oynayacak oyuncular ve yedekler, oyuncuların saha içindeki [dizilişleri](#) gibi görevler, her takımın başında bulunan [teknik direktör](#) tarafından belirlenir. Teknik direktörler, kendisi için belirlenen sınırlar dâhilinde kalmak koşuluyla sahadaki oyunculara direktifler verebilirler. Teknik direktöre yardımcı olma ve maçlar dışındaki antrenmanlarda oyuncuları [çalıştırma](#) görevlerini icra eden antrenörler de teknik kadroyu oluşturan diğer görevlilerden biridir.^[50]

Futbol maçları, maçı yönetmede ve oyun kurallarını uygulamada tam yetkili olarak atanan bir [orta hakem](#) tarafından yönetilir. Orta hakeme yardımcı olmak amacıyla iki [yardımcı hakem](#) bulunur. Taç çizgisi üzerinde, her yarı saha için bir yardımcı hakem olmak üzere toplam iki yardımcı hakem vardır. Bunlar çapraz olarak yer alırlar. Yardımcı hakemler; topun oyun alanının dışına çıkışını ve [ofsaytları](#) işaret etmenin yanı sıra, diğer birtakım pozisyonlarda da orta hakeme yardımcı olurlar. Oyun alanının yarısından sorumlu olan yardımcı hakemler, orta hakemi ellerindeki küçük bayraklarla uyarırlar. Diğer taraftan hakem kadrosu içinde yer alan dördüncü hakem ise oyunu gözler, oyuncu giriş çıkışlarını kontrol eder ve herhangi bir sakatlık durumunda orta hakem görevini icra eder. Öte yandan bazı organizasyonlarda, her iki kalenin yanında bulunan birer ek yardımcı hakem de yer almaktadır. Bu ek yardımcı hakemler, ceza sahası içerisinde yaşanan pozisyonlarda hakeme yardımcı olmaktadır.^[51]

[Gol çizgisi teknolojisi](#), topun tamamının kale çizgisini geçip geçmediğinin, dolayısıyla gol olup olmadığının tespit edilmesi ve maçın orta hakemine bunu iletmesi için kullanılmaktadır. 2018 yılında kurallar kitabına dâhil edilen [video yardımcı hakem](#) ise, orta hakem tarafından verilen birtakım potansiyel hatalı kararların, ilgili pozisyonların video tekrarlarının izlenmesi sonucu tespit edilerek orta hakeme iletilmesinden sorumludur. Video yardımcı hakemler yalnızca; golden önce golün geçersiz olması için bir ihlalin olup olmadığını bildirmek, verilen veya verilmeyen bir penaltı kararında açık bir hata olup olmadığını bildirmek, hakemin ihlal yapan takımdan yanlış oyuncuya ihtar veya ihraç vermesi durumunu veya hangi oyuncunun cezalandırılması gerektiğini bildirmek ve verilen veya verilmeyen bir ihraç kararında açık bir hata olup olmadığını bildirmekle yükümlüdür. Orta hakem ise ilgili pozisyonun video tekrarını inceledikten sonra kararını değiştirebilir.^{[52][53]}

Giyisi ve gereçler

Ana madde: [Forma \(futbol\)](#)

Futbolcuların giymek zorunda olduğu temel gereçler; forma, şort, tozluk, tekmelik ve futbol ayakkabısından oluşmaktadır. Kaleci dışındaki takım oyuncularının forma, şort, tozluk renklerinin aynı ve diğer takım ile hakemlerin gereçlerinden ayırt edilebilecek renkte olması gerekmektedir. Eğer şortun altına tayt veya formanın altına bir içlik giyilirse, bunların renkleri sırasıyla şort ve formanın renkleriyle aynı olmalıdır. Oyuncular, kendisine veya bir başka oyuncuya tehlikeli olabilecek herhangi bir giysi giymemeli veya her çeşit takılar da dâhil gereçler taşımamalıdır. Yalnızca kaleciler, öbür oyuncuların kolayca ayırt edilebilmesi için farklı renkte forma giyerler. Her oyuncunun forması üzerinde farklı bir numara yer almaktadır.^[54]

Bütün futbolcular, futbol için uygun biçimde üretilmiş özel ayakkabılar, yani [krampon](#) kullanırlar. Ayağa veya [kaval kemiğine](#) gelen tekmelerde yaralanmaları en aza indirmek için tekmelik ve tozluk (dize kadar örtebilen uzun spor çorabı) kullanırlar. Tekmelikler yeterli koruma sağlayan lastik veya plastik gibi malzemeden yapılmalı ve oyun sırasında tozluklarla tamamen örtülmelidir. Öte yandan resmî bir kural olmamasına rağmen kaleciler, çoğunlukla özel olarak üretilen eldiven takarlar.^[54]

Maçın süresi ve galip tarafın belirlenmesi

Resmî futbol maçları, kırk beşer dakikalık iki devreye ayrılan 90 dakikadan oluşmaktadır. Her iki devrede de maçın süresi, top oyun dışında olsa dahi devam eder. Oyuncu değişiklikleri, sakatlanmalar, zaman geçirilmesi, penaltı vuruşları veya diğer nedenler dolayısıyla maç esnasında kaybedilen süreler, hakemin takdirine göre her iki devre sonunda oyuna eklenebilir. Eklenen bu süre, dakika bazında dördüncü hakem tarafından bir tabela yardımıyla gösterilir. Yine hakemin takdirine göre oyun, gösterilen bu dakikanın da üstünde uzatılabilir. İlk devrenin sona erip ikinci devrenin başlaması arasında ise 15 dakikalık süre vardır.^[55]

Lig maçları berabere sonuçlanabilirken eliminasyon sistemli turnuvalarda galip gelen takımın belirlenmesi için birtakım yöntemler vardır. Maçın normal süresi beraberlikle sonuçlanmışsa, on beşer dakikalık iki [uzatma devresi](#) oynanmaktadır. Eğer bu uzatma devreleri sonucunda da kazanan taraf çıkmazsa, [penaltı vuruşlarına](#) geçilir ve her takım beşer penaltı vuruşu yapar. Bu aşamada her iki takım, sırasıyla penaltı vuruşu kullanır. Eğer iki takımdan biri, diğer takımın 5 vuruşu tamamlasa da ulaşamayacağı kadar gol atmışsa vuruşlar sonlandırılır ve o takım maçın galibi olur. İlk beş vuruş sonucunda eşitlik bozulmazsa, iki takım da sırayla birer penaltı vuruşu kullanır ve bu durum, bir takım diğerine göre daha fazla gol atana kadar devam eder.

Uzatma devrelerinde atılan goller maçın skoruna yansırken penaltı vuruşları sonunda elde edilen sonuç yansıtılmamaktadır.^[55]

[Çift maçlı eleme sistemiyle](#) düzenlenen organizasyonlarda ise takımlar, birbirlerinin iç sahalarında birer maç yaparlar. İki maç sonunda daha çok gol atan takım, kazanan taraf olur. Atılan gollerin eşit olması durumunda ise [deplasman golü kuralı](#) uygulanarak deplasmanda attığı gol sayısı fazla olan takım bir üst tura çıkar. Bu durumda da eşitlik devam ederse uzatma süresi, sonrasında ise ihtiyacı durumunda seri penaltı vuruşlarına geçilir.^[56]

1990'ların sonu ve 2000'lerin başında IFAB, sırasıyla [altın](#) ve [gümüş gol](#) kurallarını uygulamıştı. Altın golde, uzatma devrelerinde ilk golü atan takım galip gelmekte ve maç o anda sona ermekteydi. Gümüş golde ise ilk uzatma devresini önde tamamlayan takım, ikinci devre oynanmadan maçın galibi olmaktadır. Günümüzde ise bu kurallar tamamen kaldırılmıştır.^[57]

Fauler ve fena hareketler

Ana maddeler: [Faul \(futbol\)](#) ve [ceza kartı](#)

Direkt serbest vuruş kullanan bir oyuncu. Beyaz formalı rakip takım oyuncuları ise topun gol olmasını engellemek için 9,15 m mesafede baraj kurmuşlardır.

Oyun esnasında, futbol kurallarında listelenen hareketlerden herhangi birinin gerçekleştirilmesi [faul](#) olarak adlandırılır. Yapılan hareketin türüne göre faul yapan oyuncunun karşısındaki takım, serbest vuruş ([direkt](#) ve [endirekt](#) olmak üzere ikiye ayrılır) veya penaltı vuruşu kazanır.^[58] Direkt ve endirekt serbest vuruşlar, ihlalin gerçekleştiği noktadan, topun hareketsiz kalması koşuluyla yapılır. Bu vuruşlar sırasında rakip takım oyuncuları, toptan en az 9,15 m uzakta durmak zorundadır. Vuruşu kullanacak oyuncu, topa bir kez dokunmak koşuluyla bu vuruşu istediği biçimde kullanabilir. Direkt serbest vuruşlarda topun, vuruşu gerçekleştiren oyuncu hariç direkt olarak kaleye girmesi gol değeri kazandırırken endirekt serbest vuruşlarda ise topun direkt olarak kaleye girmesi durumunda kale vuruşu kullanılır.^[59]

Bir futbol maçında gerçekleştirilen penaltı vuruşu

Direkt serbest vuruş gerektiren ihlallerin ceza alanı içerisinde yapılması durumunda, rakip takım lehine bir penaltı vuruşu verilir. Penaltı vuruşu, ceza sahası içerisinde yer

alan ve kalenin ortasından 11 m uzaklığındaki penaltı noktasından kullanılmaktadır. Vuruş esnasında, vuruşu kullanacak oyuncuyla savunmadaki kaleci dışındaki tüm oyuncular ceza sahası dışında ve toptan en az 9,15 m uzaklıkta olmalıdır.^[60]

Faul kararını veren orta hakem, ihlâli gerçekleştiren oyuncuyu [sarı veya kırmızı kartla](#) cezalandırabilir. Sarı kart uyarı niteliği taşıırken kırmızı kart, o oyuncunun maçtan ihraç edildiği ve takımının kalan süreyi bir kişi eksik sürdüreceği anlamı taşır. Bir oyuncu aynı maç içinde iki sarı kart görürse, ikinci sarı kartın gösterilmesinin ardından kırmızı kartla cezalandırılır. Sahada olan oyuncuların dışında, yedek oyuncular da kart görebilirler. Öte yandan yapılan faule rağmen, faule maruz kalan takım avantajlı durumunu sürdürüyorsa hakem oyunu devam ettirebilir. Eğer yapılan ihlalde sarı kart gerektirecek bir durum varsa, oyunun durduğu ilk anda oyuncuya kart gösterilir.^[61]

Ofsayt

Ana madde: [Ofsayt](#)

Hücum yapan taraf olan mavi takımın en uçtaki oyuncusu soldaki resimde ofsayta yakalanmıştır. Sağdaki resimde ise rakip kale çizgisine rakibin bir oyuncusu dışındaki tüm oyuncularından yakın olmasına rağmen topun arkasında olduğundan ofsaytta değildir.

Futbol oyununda bir başka ceza vuruşu da [ofsayttır](#). Top hücumla geçen takımın oyuncusuna atıldığı sırada, o oyuncunun rakip kale çizgisine toptan ve sondan ikinci rakip oyuncudan daha yakın ise ofsayt pozisyonundadır. Bu oyuncu; oyuna veya rakibe müdahale ederek yahut bulunduğu pozisyondan avantaj elde ederek aktif oyuna dâhil oluyorsa pozisyon ofsayt olarak cezalandırılır. Eğer bu oyuncu, kendi yarı sahasında ise ofsayt gerçekleşmez. Kale vuruşu, köşe vuruşu ve taç atışı sonrasında top, direkt olarak ofsayt konumundaki oyuncuya gelse dahi ofsayt kararı verilmez. Ofsayt kararı durumunda ise rakip takım, ihlalin gerçekleştiği noktadan indirekt serbest vuruş kullanır.^[62]

Oyunun başlaması, topun oyunda ve oyun dışında olması[

Mavi formalı oyuncunun kullandığı taç atışıyla tekrar başlayan bir maç (üstte)

Mavi-beyaz formalı takımın kullandığı [köşe vuruşu](#) anı

Futbol maçları öncesinde her iki takım kaptanının katılımıyla, hakem tarafından bir [para atışı](#) yapılır. Kazanan taraf ilk yarıda hücum edeceği kaleyi seçerken diğer taraf oyunun başlama vuruşunu yapma hakkı kazanır. Futbol karşılaşmaları, sahanın orta noktasına konulan topun, maça başlayacak olan takımın herhangi bir oyuncusu tarafından vurulmasıyla başlar. Başlamadan önce her iki takım oyuncuları kendi sahalarında yer almak ve başlama vuruşunu yapan takımın rakipleri, toptan en az 9,15 m uzakta bulunmak zorundadır. İkinci yarıda ise takımların kaleleri değiştirilir ve ikinci yarının başlama vuruşunu diğer takım yapar.^[63]

Kurallara göre futbol maçlarında, topun tamamının kale veya taç çizgisini geçmesi ve oyunun hakem tarafından durdurulması olmak üzere sadece iki durumda top oyun dışındadır.^[64] Topun oyun dışında olduğu durumlar ve oyuna yeniden başlama yöntemleri aşağıdaki gibidir:

- [Başlama vuruşu](#): Her iki devreye başlarken ve atılan bir gol sonrası, golü yiyen takım oyuncuları tarafından yapılır.^[63]
- [Taç atışı](#): Topun tamamının taç çizgisinden dışarı çıktığı yerden, çizgiyi geçmeden önce topa son dokunan oyuncunun rakibi tarafından yapılır. Atışı kullanacak oyuncu topu iki eli arasına alır ve ayakları taç çizgisinin üstünde veya gerisinde olmak koşuluyla, başının arkasından ve üstünden topu oyun alanına gönderir.^[65]
- [Kale vuruşu](#): Topun tamamı, hücum eden takımın bir oyuncusuna dokunduktan sonra kale çizgisini geçtiğinde; rakip takım tarafından kendi kale alanı içerisinden yapılır. Kale vuruşu yapılırken topun sabit durması ve diğer takım oyuncularının ceza alanı dışında olması gerekmektedir.^[66]

- **Köşe vuruşu**: Topun tamamı, savunma yapan takımın bir oyuncusuna dokunduktan sonra kale çizgisini geçtiğinde; rakip takım tarafından, topun çıktığı noktaya en yakın köşeden yapılır. Köşe vuruşu yapılırken topun sabit durması ve diğer takım oyuncularının toptan en az 9,15 m uzakta olması gerekmektedir.^[67]
- **Endirekt serbest vuruş**: Bir takım oyuncusunun kurallarda belirtilen ihlalleri yapması durumunda, rakip takımın herhangi bir oyuncusu tarafından ihlalin gerçekleştiği yerden kullanılır. Rakip takım oyuncuları toptan en az 9,15 m uzakta olmak zorundadır. Endirekt serbest vuruş sonucunda topun, kullanan kişi dışında hiçbir oyuncuya temas etmeden gol olması durumunda vuruş, gol değeri kazanmaz.
- **Direkt serbest vuruş**: Bir takım oyuncusunun kurallarda belirtilen ihlalleri yapması durumunda, rakip takımın herhangi bir oyuncusu tarafından ihlalin gerçekleştiği yerden kullanılır. Rakip takım oyuncuları toptan en az 9,15 m uzakta olmak zorundadır. Endirekt serbest vuruşun aksine bu tür serbest vuruşlarda direkt olarak gol olabilmektedir.
- **Penaltı vuruşu**: Direkt serbest vuruş gerektirecek ihlallerin, savunma yapan takımın ceza alanı içerisinde gerçekleştirilmesi durumunda yapılır. Vuruş; ceza alanı içerisinde, kaleden 11 m uzaklıktaki penaltı noktasına konulan topa; vuruşu kullanacak oyuncu ile savunmadaki kaleci arasında hiçbir oyuncu olmaması koşuluyla gerçekleştirilir. İki oyuncu dışındaki diğer tüm oyuncular toptan en az 9,15 m uzakta ve ceza alanı dışında olmak zorundadır.
- **Hakem atışı**: Top oyunda iken, yazılı olmayan bir sebepten ötürü oyun hakem tarafından durdurulursa; topun, oyun durdurulduğu anda bulunduğu yerden yapılır. Topun yere değdiği an oyun yeniden başlar.^[68]

Yönetim kurumları

Ana madde: [Futbol federasyonları listesi](#)

Futbol ve [futsal](#), [plaj futbolu](#) gibi futbolla ilintili sporların uluslararası yönetim kurumu [Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği](#) (kısaca FIFA). FIFA merkezi [İsviçre](#)'nin en büyük şehri [Zürih](#)'te yer alır. FIFA'ya bağlı olan altı bölgesel konfederasyon vardır:^[68]

- Asya: [Asya Futbol Konfederasyonu](#) (AFC)
- Afrika: [Afrika Futbol Konfederasyonu](#) (CAF)
- Avrupa: [Avrupa Futbol Federasyonları Birliği](#) (UEFA)
- Kuzey, Orta Amerika ve Karayipler: [Kuzey, Orta Amerika ve Karayipler Futbol Konfederasyonu](#) (CONCACAF)
- Okyanusya: [Okyanusya Futbol Konfederasyonu](#) (OFC)
- Güney Amerika: [Güney Amerika Futbol Konfederasyonu](#) (CONMEBOL)

Bölgesel konfederasyonların dışında, ülke çapındaki futbol organizasyonlarını düzenleyen ulusal futbol federasyonları bulunmaktadır. Günümüzde FIFA ve bölgesel konfederasyonlara bağlı 209 ulusal futbol federasyonu bulunmaktadır.^[68] FIFA'ya bağlı olmayıp da kıtasal konfederasyonlara bağlı olan ulusal federasyonlar olduğu gibi, FIFA veya kıtasal konfederasyonla ile herhangi bir bağı olmayan federasyonlar da bulunmaktadır.

Yarışmalar

Ana madde: [Dünya genelinde futbol](#)

Uluslararası

[2014 FIFA Dünya Kupası](#)'nın [finalinde Arjantin](#)'i yenerek şampiyonluğa ulaşan [Almanya](#) takımının oyuncuları maçın ardından kupayı kaldırırken

Millî takımların katılımıyla uluslararası çapta düzenlenen en büyük futbol yarışması, FIFA tarafından dört yılda bir organize edilen [Dünya Kupası](#)'dır. Kıtasal konfederasyonlar tarafından düzenlenen ve dünyanın her yerinden 200'ün üzerinde takımın katıldığı elemeler sonrasında 23 takım finallere katılmaya hak kazanmaktadır. Futbol, [1900 Yaz Olimpiyatları](#)'ndan itibaren -[1932 Yaz Olimpiyatları](#) dışında- [Yaz Olimpiyatları](#) programında yer almaktadır.^[69] Dünya Kupası'nın ortaya çıkmasından önce Olimpiyatlar, futbol açısından Dünya Kupası ile aynı statüdeydi. Önceleri amatör futbolcuların katılabildiği organizasyona, [1984 Yaz Olimpiyatları](#)'ndan itibaren profesyonel futbolcuların da katılmasına izin verildi.^[38] [1992 Yaz Olimpiyatları](#)'ndan itibaren yalnızca 23 yaş altı futbolcuların oynamasına izin verilirken [1996 Yaz Olimpiyatları](#) ile birlikte takımların kadrolarında 23 yaşın üzerinde 3 futbolcunun yer almasına izin verilmeye başlandı.^[70]

Her kıtasal konfederasyon, kendisine bağlı takımların katılabildiği turnuvaları organize etmektedir. 1916'da [Copa América](#) (CONMEBOL), 1956'da [AFC Asya Kupası](#) (AFC), 1957'de [Afrika Uluslar Kupası](#) (CAF), 1960'ta [Avrupa Futbol Şampiyonası](#) (UEFA), 1991'de [CONCACAF Altın Kupa](#) (CONCACAF) ve son olarak 1996'da [OFC Uluslar Kupası](#) (OFC) organize edilmeye başlamıştır. Bu turnuvaları kazanan altı takım, son Dünya Kupası şampiyonu ve organizasyona ev sahipliği yapan takımlar, FIFA tarafından organize edilen [Konfederasyonlar Kupası](#)'nda karşı karşıya gelir.^[71]

Millî takımların dışında kıtasal konfederasyonların her biri, yıllık olarak kulüp takımlarının katıldığı uluslararası turnuvalar düzenlenmektedir. [UEFA Şampiyonlar Ligi](#) (UEFA), [Copa Libertadores](#) (CONMEBOL), [CONCACAF Şampiyonlar Ligi](#) (CONCACAF), [CAF Şampiyonlar Ligi](#) (CAF), [AFC Şampiyonlar Ligi](#) (AFC) ve [OFC Şampiyonlar Ligi](#) (OFC) bu organizasyonların en üst seviyeleridir. Kıtasal konfederasyonların bazıları, bir alt seviyede de turnuvalar organize eder. [UEFA Avrupa Ligi](#) (UEFA), [CAF Konfederasyon Kupası](#) (CAF), [AFC Kupası](#) (AFC) ve [Copa Sudamericana](#) (CONCACAF) ikinci seviye uluslararası kulüp turnuvalarıdır. Birinci

seviyedeki turnuvaları kazanan takımlar, [FIFA Kulüpler Dünya Kupası](#)'nda karşılaşılır.^[72]

Ulusal

İngiltere'deki en üst seviye futbol ligi olan [PremierLeague](#)'de [West Ham United](#) ile [Manchester City](#) arasında 25 Ekim 2014 günü oynanan maçtan bir görünüm

Her bir ülkedeki futbol yarışmaları, o ülkelerin futbolundan sorumlu kurumlar tarafından düzenlenmektedir. Genel olarak ülkelerdeki [lig sistemleri](#) kümelere ayrılmış durumdadır. Takımlar, aynı kümedeki diğer takımlarla maçlar yapar ve topladıkları puanlar baz alınarak oluşturulan puan tablosunda belli bir sırada yer alır. Çoğu ligde bir takım, liginde bulunan diğer takımlarla ikişer maç yapar. Sezon sonunda ligi birinci sırada bitiren takım şampiyon olurken liglere göre farklılık göstererek son sıra veya sıralarda bitiren takımlar bir alt lige düşer. Ülkenin en üst seviye ligi olmayan liglerde ise, yine liglere göre farklılık göstererek en üst sırada yer alan bir ya da birkaç takım, ertesi sezon için bir üst ligde oynamaya hak kazanır.^[73] Bazı liglerde normal sezonun tamamlanmasının ardından şampiyon olan veya bir üst lige yükselecek takımların belirlenmesi için [playoff](#) ve bir alt lige düşecek takımların belirlenmesi için playout maçları oynanır. Öte yandan başta [Latin Amerika](#) olmak üzere Amerika kıtasındaki bazı liglerde sezon, [Apertura ve Clausura](#) (İspanyolcada "açılış" ve "kapanış" anlamlarına gelir) olmak üzere iki bölüme ayrılır ve bu sistemin uygulandığı bazı liglerde her bir bölüm için farklı şampiyonlar çıkar.

Çoğu ülkede futbol liglerinin yanında, ulusal çapta çeşitli futbol turnuvaları da düzenlenmektedir. Bu kupalar arasında ülkenin farklı liglerinde mücadele eden takımların katılabildiği ulusal kupalar ile sadece belli bir ligde mücadele eden takımların yer aldığı lig kupası bulunur. Yine bazı ülkelerde, ulusal çaptaki bu organizasyonlarda belli bir derece kazanan takımlar arasında gerçekleştirilen tek veya çok maçlık etkinlikler de düzenlenmektedir.

Ülkelerin en üst seviye ligini belli sıralarda tamamlayan takımlar ile ulusal kupa organizasyonlarında şampiyon olan takımlar, bazı uluslararası kulüp yarışmalarında mücadele etmeye hak kazanmaktadır.

Kadın futbolu

Ana madde: [Kadın futbolu](#)

Kadın oyuncular tarafından oynanan bir futbol maçı

Kadınlar arasındaki ilk futbol maçının 1895 yılında, Kuzey Londra'da oynandığı bilinmektedir.^[74] [I. Dünya Savaşı](#) sırasında, erkekler savaşta iken fabrikalarda işçi olarak çalışan kadınlar arasında futbol maçları oynanmaktaydı.^[74] Ağustos 1917'de TheMunitionettes' Cup olarak tanınan TyneWear&TeesAlfredWoodMunitionGirls Cup resmî adına sahip bir futbol turnuvası başlatıldı ve iki sezon boyunca bu turnuva düzenlendi.^[75] 1920 yılında [Dick, Kerr'sLadies FC](#) ile bir Fransız takımı arasında oynanan maç, uluslararası anlamda oynanan ilk kadın futbol maçı olarak tarihe geçti.^[76] Ancak 5 Aralık 1921'de [Futbol Birliği](#), futbolun kadınlara göre bir spor olmadığı gerekçesiyle kendisine bağlı sahalarda kadınlar tarafından futbol oynanmasını yasakladı.^[76] 10 Aralık 1921 günü 30 kadar kadın futbol takımının katılımıyla gerçekleştirilen toplantı sonucunda, bağımsız bir Bayanlar Futbol Birliği (Ladies' Football Association) kurulması kararı çıktı.^{[77][78]} Ertesi yıl, bu kurum tarafından ilk futbol turnuvası gerçekleştirildi.^[78] 1969'a gelindiğinde, Futbol Federasyonu'na bağlı olarak [Kadınlar Futbol Birliği](#) (Women's Football Association) kuruldu. 1970-71 sezonunda ilk resmî kadın futbolu turnuvası olan [FA Women'sCup](#)'ı düzenlendi. 1969 yılında Avrupa Şampiyonası,^[79] 1970 yılında ise Dünya Kupası gayriresmî olarak ilk kez düzenlendi.^[80] 1975'te [AFC Kadınlar Asya Kupası](#), 1983'te [OFC Kadınlar Uluslar Kupası](#), 1984'te [Avrupa Turnuvası'nda Temsil Edilen Kadın Takımları Şampiyonu](#) adıyla ilk resmî Avrupa şampiyonası, 1991'de ilk resmî [FIFA Kadınlar Dünya Kupası](#), [CONCACAF Kadınlar Şampiyonası](#) ve [Kadınlar Afrika Uluslar Kupası](#) düzenlendi. Kadın futbolu, ilk kez [1996 Yaz Olimpiyatları](#) programında yer aldı.^[69]

Türevleri ve günlük oynanış

Ayrıca bakınız: [Futbol türevleri](#) ve [sokak futbolu](#)

[Fas](#)'ta, halka açık bir alanda futbol oynayan çocuklar

Futboldan türetilen ve kuralları değişiklik gösteren çeşitli sporlar da vardır. Kapalı bir salonda oynanan [futsal](#), kumda oynanan [plaj futbolu](#), üstü kapalı veya açık sentetik çimli sahalarda oynanan [halı saha futbolu](#), uluslararası bazda organizasyonların da düzenlendiği futbol türevleridir. Engelli kişiler için [paralimpik futbol](#), [ampute futbol](#) ile [akülü tekerlekli sandalye futbolu](#) varyasyonları bulunur. Bunların yanında, uluslararası çapta bir kuruluşu ve büyük bir etkinliği olmayan ve futboldan türetilen sporlar da bulunmaktadır.

Futbol, bir top ve iki kalenin olduğu yeterli büyüklükteki bir alanda, günlük hayatta da oynanan bir spordur. [Sokak futbolu](#) adıyla anılan bu etkinliklerde bazı kurallar yok sayılır veya oyuncular tarafından belirlenir.

Diğer yandan buz üzerinde oynanan bir [hokey](#) türevi olan [bandy](#), kuralları bakımından futboldan da izler taşır ve "kış futbolu" takma adıyla da anılır.